

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม
ชื่อนักศึกษา	รัศมี อ่อนปรีดา
รหัสประจำตัว	51B73330308
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรณเจตฤทธิ อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงครามให้เหมาะสมยิ่งขึ้นการวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 42 คนจากผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในท้องถิ่นและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอุปมาวิเคราะห์และการตีความ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพ่อค้าแม่ค้า พนักงานขับรถ จำนวน 144 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 180 คน ที่เลือกมาแบบบังเอิญ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนดแบบไม่ทราบขนาดของกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของคอกครอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ค่าความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม ซึ่งสรุปจากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจและสรุปรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ (1) การพัฒนาแบบดั้งเดิม เป็นแบบวิถีชีวิตที่พึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจ (2) การพัฒนาที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ และ (3) การพัฒนาบนฐานวัฒนธรรม เป็นแนวโน้มในปัจจุบัน และการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ ($\bar{X} = 3.72$) อยู่ในระดับสูงสุด โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นหลัก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากลไกการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.66$) โดยมุ่งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.60$) ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า ศักยภาพบุคลากรและบริการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าประกอบด้วย (1) ปัจจัยนโยบายการท่องเที่ยวระดับชาติที่เหมาะสม มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการสร้างความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น (2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย 5 ตัวแปรเรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยบางส่วนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว ($\beta=0.29$) (2) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ($\beta=0.24$) (3) การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ ($\beta=0.17$) (4) การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม ($\beta=0.16$) และ (5) นโยบายการท่องเที่ยว ($\beta=0.09$) ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามได้ร้อยละ 70.00 (Adjusted R Square = 0.700)

3) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม ซึ่งได้ข้อสรุปจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในลักษณะเครือข่ายเพื่อกำหนดนโยบายรวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีลักษณะรวมศูนย์ (2) บูรณาการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (3) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้อง และเอื้อต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนร่วมกันเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (5) พัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากร และการบริการด้านการท่องเที่ยว (6) สร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรม โดยมุ่งพัฒนาเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นจุดเด่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบ (7) ปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อชนระยะยาวทางเศรษฐกิจ (8) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงอยู่ โดยปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว สภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

Thesis Title	Sustainable Tourism Development of Ratchaburi and Samut Songkhram Provinces
Student	Rassamee Onpreeda
Student ID	51B73330308
Degree	Doctor of Public Administration
Field of Study	Public Administration
Thesis Advisor	Professor Dr. Boonton Dockthaisong
Thesis Co-Advisors	Assistant Professor Dr. Sa-ard Banchirdrit General Dr. Kasemchart Naressenie

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) study sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces 2) study the factors affecting it and 3) propose the guidelines for it. This research was conducted by using mixed methods which combined qualitative and quantitative research. The qualitative research was conducted by participatory observation and in-depth interviewing of 42 key informants who were key role participants to determine the direction of tourism management in the public sector, the private sector, including other groups of locals and tourism entrepreneurs. They were selected by purposeful sampling. The data were analyzed by analytic induction and interpretation. The quantitative research was conducted by studying a sample of 324 respondents comprised of entrepreneurs in tour sites. Of those, 144 were sellers and boat drivers, and 180 were Thai tourists who were selected by accidental sampling. The sample size was obtained by the method of unidentified size of population using Cochran's formula. The tool for data collection was rating scale questionnaire with a reliability of 0.98 and the data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and stepwise regression analysis.

The research findings were as follows:

1) The qualitative research showed that the overall sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces was at satisfactory level and showed the following patterns of tourism development to be the current trends (1) traditional development; as a way of life for self-reliant economy (2) economic-focus development and (3) cultural-based development. The quantitative research showed that the overall results was at a high level ($\bar{X} = 3.65$). When each aspect was considered individually, the highest mean was for image creation and propagation ($\bar{X} = 3.72$) which emphasized domestic cultural tourism, followed by development of management mechanisms ($\bar{X} = 3.66$) which emphasized the creation of participation and management networks, development of infrastructure ($\bar{X} = 3.60$) which includes

facilities, and the development of tourism sites and development of product quality, personnel potential and tourism services ($\bar{X} = 3.59$).

2) The factors affecting the sustainable tourism development in Ratchaburi and SamutSongkhram provinces by studying the qualitative research were found to be (1) factors of suitable national tourism policy, the sustainability in the economy, society, culture and environment and the creation of engagement in local tour sites (2) factors affecting people's participation. The quantitative research revealed, a level of significance of 0.05 that 5 variables affecting tourism development. From high to low using partial regression coefficient there were (1) the engagement to tourism sites ($\beta=0.29$) (2) the participation in follows up and evaluations ($\beta=0.24$) (3) the participation in decision making ($\beta=0.17$) (4) the cultural sustainability ($\beta=0.16$) and (5) the tourism policies ($\beta=0.09$). These 5 variables explain 70.00 percent of the variation of the sustainable tourist development of Ratchaburi and SamutSongkhram provinces (Adjusted R Square = 0.700).

3) The proposed guidelines for the sustainable tourism development of Ratchaburi and SamutSongkhram provinces which were synthesized using the data from the qualitative research by participant observation and in-depth interviews and quantitative research consist of (1) promoting the cooperation of the public sector, the private sector and the community to define policies including operational planning (2) integrating the security for the health and property of travelers (3) improving the laws related to traveling and facilitating the effective management of tourism (4) promoting community participation in the planning to prevent mistakes in tourism management (5) developing the quality of the products, potential and travel services (6) strengthening the capacity of tourist sites sustainable base on culture, by the responsible of Local Administrative Organizations (7) improving the participation of beneficiaries of the people especially for long-term economic benefits (8) conserving the natural environment, improving the conditions of the areas, suitable for tourism, making sure the landscape in the areas were not destroyed by tourists, as well as improving waste management in the attraction areas to prevent their deterioration